

Zadeva C-806/21

**Povzetek predloga za sprejetje predhodne odločbe v skladu s členom 98(1)
Poslovnika Sodišča**

Datum vložitve:

21. december 2021

Predložitveno sodišče:

Hoge Raad der Nederlanden (Nizozemska)

Datum predložitvene odločbe:

14. december 2021

Tožilstvo:

Openbaar Ministerie

Kazenski postopek zoper:

TF

Predmet postopka v glavni stvari

Kasacijska pritožba po oprostilni sodbi za kaznivo dejanje na podlagi obtožbe, da ni bila izpolnjena obveznost uradnega obveščanja iz člena 8(2) Uredbe (ES) št. 273/2004 med drugim o prevozu in posedovanju velike količine predhodnih sestavin za prepovedane droge

Predmet in pravna podlaga predloga za sprejetje predhodne odločbe

V kasacijskem postopku se je v okviru očitane kaznivega dejanja, ki se šteje za dokazano, pojavilo vprašanje, ali je treba pojma „izvajalec“ in „okoliščine“ iz člena 8(1) Uredbe št. 273/2004 razlagati široko ali ozko.

Vprašnji za predhodno odločanje

1. Ali je treba fizične in pravne osebe, ki so pri dajanju v promet snovi s seznama udeležene tako, da ta udeležba pomeni ravnanje, ki ga je treba na podlagi

člena 2(1)(d) Okvirnega sklepa 2004/757 opredeliti kot kaznivo dejanje, šteti za „izvajalca“ v smislu člena 2(d) Uredbe št. 273/2004?

Če je odgovor na prvo vprašanje pritrdilen:

2. Ali ta ravnanja izvajalca iz prvega vprašanja pomenijo „okoliščine“ v smislu člena 8(1) Uredbe št. 273/2004?

2b. Ali so ravnanja, kot so sprejemanje, prevoz in skladiščenje snovi s seznama, „okoliščine“ v smislu člena 8(1) Uredbe št. 273/2004, če do teh ravnanj ne pride z namenom, da bi se te snovi dobavile tretji osebi?

Navedene določbe prava Unije

Uvodne izjave 1, 2, 3, 6, 10, 11, 12 in 13, člena 1 in 2, člen 3, od (1) do (4) in (6), člen 4, od (1) do (3), ter členi 5, 7, 8, 10 in 12 Uredbe (ES) št. 273/2004

Člen 1, točka 2, in člen 2(1)(d) Okvirnega sklepa 2004/757/PNZ

Člena 47 in 48 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah

Navedene določbe nacionalnega prava

Člen 2 Wet voorkoming misbruik van chemicaliën (zakon o preprečevanju zlorabe kemikalij)

Člen 1(1) Wet op de economische delicten (zakon o kaznivih dejanjih zoper gospodarstvo)

Členi 2, 10 in 10a Opiumwet (zakon o prepovedanih drogah)

Kratka predstavitev dejanskega stanja in postopka v glavni stvari

- 1 TF (v nadaljevanju: obtoženec) je z dostavnim vozilom, ki ga je najel v lastnem imenu, večkrat opravil prevoz kemikalij (med drugim klorovodikove in žveplove kisline) med Liègeom (Belgija) in različnimi naslovi na Nizozemskem. Podal ni nikakršne verjetne ali preverljive izjave o morebitnem zakonitem namenu teh kemikalij. Obtoženec je, čeprav večinoma ni bilo označb, vedel, da gre za kemikalije, in je snovi prevažal brez prevozne pogodbe kot prijateljsko uslugo.
- 2 Ni sporno, da je obtoženec moral vedeti, da obstaja veliko tveganje, da se bodo zadevne kemikalije uporabile kot „predhodne sestavine za prepovedane droge“ pri nezakoniti proizvodnji sintetičnih drog, in je to tveganje sprejel.

- 3 Za to eno samo ravnanje se mu očitata dve kaznivi dejanji, in sicer kršitev člena 10a zakona o prepovedanih drogah in nespoštovanje dolžnosti iz člena 8(1) Uredbe (ES) št. 273/2004, da kot izvajalec pristojne organe obvesti o okoliščinah.
- 4 Obtoženec je bil v pritožbenem postopku obsojen za prvo kaznivo dejanje, oproščen pa je bil storitve drugega. Drugostopenjsko sodišče je to odločitev obrazložilo, kot sledi.
- 5 Namen sistema spremljanja, uvedenega z Uredbo št. 273/2004, je vzpostaviti ravnotežje med nezakonito uporabo kemičnih snovi s strani proizvajalcev drog in uporabo teh snovi v zakonite namene v kemični industriji.
- 6 V ta namen je za izvajalce določena obveznost uradnega obveščanja, ki je v tem, da pristojne organe obvestijo o vseh okoliščinah, ki kažejo na to, da bi se te snovi morda lahko preusmerile v nezakonito proizvodnjo prepovedanih drog.
- 7 Za izraza „izvajalci“ in „okoliščine“, ki sta navedena v obtožnici, je treba šteti, da se uporabljata v smislu, ki jima je pripisan v členu 8(1) navedene uredbe.
- 8 Obtoženca je mogoče na podlagi široke opredelitve prvega pojma – „izvajalec“ – šteti za takega. Vrsta dejanskih ravnanj obtoženca in okoliščine, v katerih je do njih prišlo, pa niso taki, da bi v obravnavani zadevi šlo za „okoliščine“, glede katerih bi obstajala obveznost uradnega obveščanja v smislu člena 8(1) Uredbe št. 273/2004. Zato glede te točke obtožnice niso izpolnjeni zakonski znaki kaznivega dejanja, tako da je bilo treba v tem delu izreči oprostilno sodbo.
- 9 Openbaar Ministerie (državno tožilstvo, Nizozemska) je zoper oprostilni del sodbe vložilo kasacijsko pritožbo.

Bistvene trditve strank v postopku v glavni stvari

- 10 Tožilstvo v razlogu iz kasacijske pritožbe v bistvu trdi, da je treba ob upoštevanju cilja, ki mu sledi Uredba št. 273/2004, pojem „okoliščine“ v smislu člena 8(1) Uredbe št. 273/2004 razlagati široko.

Kratka predstavitev obrazložitve predloga

- 11 Predlog za sprejetje predhodne odločbe izhaja iz tega, da je dokazano, da je obtoženec pripravil ali izvršil dejanja, ki so kot kazniva dejanja opredeljena v zakonu o prepovedanih drogah, tako da je v kemični tovarni v Liègeu prevzel snovi s seznama ter jih nato prepeljal na različne lokacije na Nizozemskem in jih tam skladiščil. Ta ravnanja so med drugim opredeljena kot kazniva zaradi izvajanja Okvirnega sklepa 2004/757, katerega člen 2(1) določa, da vsaka država članica zagotovi, da se kaznujejo proizvodnja, prevoz ali distribucija predhodnih sestavin ob zavedanju, da bodo uporabljene za nezakonito pridelavo ali proizvodnjo prepovedanih drog.

- 12 V okviru kasacijske pritožbe se postavlja vprašanje, ali drugostopenjsko sodišče ni upoštevalo, da je obtoženec s svojimi ravnanji kršil tudi obveznost izvajalcev, da v skladu s členom 8(1) Uredbe št. 273/2004 pristojne organe obvestijo o okoliščinah v zvezi s snovmi s seznama. Za kršitev te določbe morajo biti na podlagi člena 12 te uredbe zagrožene učinkovite, sorazmerne in odvračilne kazni, na Nizozemskem pa ta kršitev pomeni kaznivo dejanje zoper gospodarstvo.
- 13 Zdaj se postavlja vprašanje, ali je bil namen zakonodajalca Unije, da je (pravna) oseba zaradi takega ravnanja (prevoza kemikalij) kriva za obe zgoraj navedeni kaznivi dejanji.
- 14 Namen Uredbe št. 273/2004 je preprečiti ravnanje, opredeljeno v Okvirnem sklepu 2004/757, to je nezakonit promet s prepovedanimi drogami, z naložitvijo obveznosti izvajalcem, da pristojne organe obvestijo o okoliščinah v zvezi s snovmi s seznama. Zakonodajci Unije bi bilo zato mogoče razumeti tako, da se želi doseči jasna razmejitev med ravnanji, ki jih je treba na podlagi te zakonodaje Unije opredeliti kot kazniva dejanja: obtoženec je bodisi – kot izvajalec – kriv kršitve obveznosti uradnega obveščanja iz člena 8(1) Uredbe št. 273/2004 bodisi kriv storitve enega od dejanj, ki jih je treba na podlagi Okvirnega sklepa opredeliti kot kazniva dejanja (kazniva dejanja iz zakona o prepovedanih drogah).
- 15 Mogoča drugačna razlaga je, da mora obtoženec, ki je kriv za ravnanja, ki jih je na podlagi Okvirnega sklepa 2004/757 treba opredeliti kot kazniva dejanja v zvezi s snovmi s seznama, izpolniti tudi obveznost uradnega obveščanja iz člena 8(1) Uredbe 273/2004.
- 16 Postavlja se torej vprašanje, kakšne so (lahko) posledice tega glede na načelo *nemo tenetur*, kot izhaja med drugim iz členov 47 in 48 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah in člena 6 Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Iz sodne prakse Evropskega sodišča za človekove pravice in Listine je razvidno, da lahko to načelo nasprotuje pregonu in kaznovanju obtoženca za kazniva dejanja na podlagi informacije, ki jo obtoženec poda pod prisilo, kar vključuje prisilo v smislu kazenskih sankcij, če se ta informacija nanaša na izjavo, ki jo je podal v dokumentu ali kako drugače. Mogoče si je zamisliti, da bi se lahko obtoženec – če bi na podlagi obveznosti uradnega obveščanja iz Uredbe sam prijavil lastna kazniva ravnanja – zaradi tega izognil pregonu in kaznovanju zaradi kršitve zakona o prepovedanih drogah, ali vsaj težavam pri pregonu in kaznovanju.
- 17 V Direktivi 2015/849 o preprečevanju uporabe finančnega sistema za pranje denarja ali financiranje terorizma je določeno, da če pooblaščen subjekt v dobri veri razkrije informacije, ne pomeni nikakršne odgovornosti. Uredba št. 273/2004 ne vsebuje primerljivega predpisa in zato drugače kot navedena direktiva ne nudi varstva pred morebitnimi kršitvami načela *nemo tenetur*.
- 18 Ob upoštevanju tega se postavlja vprašanje razlage pojmov „izvajalec“ in „okoliščine“ v smislu Uredbe št. 273/2004. Če se oba pojma razlagata široko, kar

pomeni, da ima obtoženec v tej zadevi obveznost uradnega obveščanja, se zgoraj navedene posledice občutijo močneje. Drugače pa je, če se oba pojma ali eden od njiju razlaga ožje. Pri tem je mogoče opozoriti na naslednje.

- 19 Drugostopenjsko sodišče je pojem „izvajalec“ v tej zadevi očitno razlagalo široko, v smislu, da se nanaša tudi na obtoženca, čigar ravnanja pomenijo tudi ravnanja, ki jih je na podlagi Okvirnega sklepa treba opredeliti kot kazniva dejanja. Obtoženca je namreč opredelilo kot izvajalca na podlagi ugotovitev, da je obtoženec sumljive kemikalije prevzel v kemični tovarni ter jih prepeljal v različne kraje na Nizozemskem in jih tam skladiščil.
- 20 Posledica take široke razlage je, da je mogoče vsako osebo, ki prevaža in skladišči snovi s seznama, šteti za izvajalca, ki ima v primeru okoliščin obveznost uradnega obveščanja. Argument, ki podpira ta pristop, je, da je v Uredbi pojem „izvajalec“ opredeljen široko, in sicer kot „katera koli fizična ali pravna oseba, ki je vključena v promet s snovmi s seznama“. Tako se tudi doseže, da obveznosti iz Uredbe, katerih namen je preprečiti zlorabo predhodnih sestavin za prepovedane droge, veljajo za čim več oseb. Pri tem ne gre le za že navedeno obveznost uradnega obveščanja iz člena 8(1), ampak tudi za druga pravila iz Uredbe št. 273/2004, naslovljena na izvajalca.
- 21 Ozka razlaga pojma, v skladu s katero se za izvajalce štejejo le (pravne) osebe, ki se ne ukvarjajo s trgovino s snovmi s seznama, ki jo je treba na podlagi Okvirnega sklepa opredeliti kot kaznivo dejanje, pa močno ustreza temu, kako je pojem izvajalec opredeljen v predlogu za spremembo Uredbe št. 273/2004 [COM(2012)548]. V obrazložitvenem memorandumu k temu predlogu so kot izvajalci navedeni „proizvajalci, distributerji, posredniki, uvozniki in izvozniki kemikalij ter trgovci na debelo, ki so vključeni v zakonito trgovino s predhodnimi sestavinami za prepovedane droge“. S tem je lahko potrjeno stališče, da namen zakonodajalca Unije v tej uredbi ni bil, da se vsakdo, ki se ukvarja s kakršno koli trgovino s snovmi s seznama, pa čeprav gre za nezakonita ravnanja, šteje za „izvajalca“. Ta razlaga vodi do zaključene sistematike v pravu Unije, pri čemer Uredba št. 273/2004 in Okvirni sklep 2004/757 vsebujeta ravnanja, ki so opredeljena kot kazniva ali ki jih je treba opredeliti kot kazniva, in pri čemer je preprečeno, da je obtoženec, ki je kriv za kazniva dejanja iz zakona o prepovedanih drogah, hkrati kriv za kaznivo dejanje kršitve obveznosti uradnega obveščanja. Pri taki razlagi obtožencu ni treba uradno obveščati o lastnih kaznivih dejanjih v zvezi s snovmi s seznama, s čimer so izključene težave, ki izhajajo iz načela *nemo tenetur*.
- 22 Dobro razmejitev ravnanj, opisanih v Uredbi št. 273/2004 in Okvirnem sklepu 2004/757, je mogoče omogočiti tudi z ozko razlago pojma „okoliščine“, v tem smislu, da se pojem ne nanaša na ravnanja, ki so neposredno povezana s kaznivimi dejanji, ki jih je storil sam izvajalec.
- 23 Taki ozki razlagi nasprotuje besedilo člena 8(1) Uredbe št. 273/2004. Ta določba se namreč nanaša na „vs[e] okoliščin[e]“, kot so nenavadna naročila ali sklenjeni

posli, ki vključujejo snovi s seznama, ki kažejo na to, da bi se take snovi, ki se dajejo v promet[,] lahko preusmerjale za nezakonito proizvodnjo prepovedanih drog ali psihotropnih snovi“. Zdi se, da lahko vanje spadajo ravnanja, za katera gre v tej zadevi, in sicer prevoz in skladiščenje snovi s seznama.

- 24 Če se pojem „okoliščine“ ne sme razlagati ozko, je za presojo te kazenske zadeve pomembno še vprašanje, ali je treba pri razlagi tega pojma upoštevati tudi naravo ravnanj, v tem smislu, da se morajo ta ravnanja nanašati na (neposredno) predajo snovi s seznama tretji osebi. Pri tej razlagi ne bi bile podane take okoliščine, če se prevoz in skladiščenje snovi s seznama opravlja z namenom, da se z njimi osebno – samostojno ali skupaj z drugimi – izvršujejo kazniva dejanja iz zakona o prepovedanih drogah.
- 25 Iz navedenega je jasno, da je mogoče pojma „izvajalec“ in „okoliščine“ v smislu Uredbe št. 273/2004 razlagati različno. To, kako je treba razlagati ta pojma, je pomembno za izid te zadeve. Nazadnje, obseg obveznosti uradnega obveščanja iz člena 8(1) Uredbe št. 273/2004 lahko vpliva tudi na razmerje do ravnanj, ki jih je treba na podlagi člena 2(1)(d) Okvirnega sklepa 2004/757 opredeliti kot kazniva dejanja, in do načela *nemo tenetur*.